

AGRPRESS

Konferencija o investicijama u agrobiznis sektor Srbije

Održivo finansiranje investicija pre i posle krize

Novosadski Sajan
Novi Sad, Maj 2010

Goran Živkov

SEEDDEV – South East Europe Development

Poljoprivredi Srbije su kao nikada potrebne investicije

- Da bi se prilagodila postojećoj zakonskoj regulativi
 - Srbije (31 zakon, stotine pravilnika...)
 - EU direktivama (bilo za sve ili samo za izvoznike)
- Da bi se prilagodila predstojećim promenama tržišta i zadržala postojeći nivo prodaje/potrošnje
 - Inostranom: Novi zahtevi potrošača
 - Domaćem: Liberalizacija carina
- Povećala konkurentnosti pronašla nova tržišta

Poljoprivrednici financiraju proizvodnju i investicije na nekoliko načina

- Od sopstvenih prihoda
 - Zaradjenih u poljoprivredi
 - Zaradjenih u drugim sektorima
- Od dobavljača inputa direktno ili preko zadruga (barter aranžmani)
 - Sa netransparentnim izražavanjem kamate
 - Sa jasnim novčanim tokom
- Kredita
 - Komercijalnih (bančnih)
 - Subvencionisanih od strane ministarstva
- Ostalo (prijatliji, rodjaci...)

Ne investiranjem ili smanjivanjem inputa

Bez razvijenog tržišta zemljišta i kredita nema razvijene poljoprivrede

- Poljoprivredniku su potrebni:
 - kratkoročni krediti da bi pokrio potrebe finansiranja proizvodnje do prodaje i naplate proizvoda,
 - srednjeročni krediti za osnovna sredstva koja bi trebalo da traju više godina i ne mogu se finansirati iz jednog proizvodnog ciklusa i
 - dugoročni krediti za kupovinu zemljišta
- Poljoprivrednik može sredstva dobiti u banci, dobavljača inputa ili ministarstvu

Poljoprivrednik

MOGUĆNOSTI

Poslovanje sa drugim sektorima

Dobijanja cross border credita

Razvojne banke EBRD, KfW

Poslovanje sa stanovništvom

Posedovanje kapitala za finasiranje

PONUDA

Nemanje iskustava sa poljoprivrednim kreditima

Skupa je evaluacija poljoprivrednog kredita

Nestabilnost poljoprivredne proizvodnje

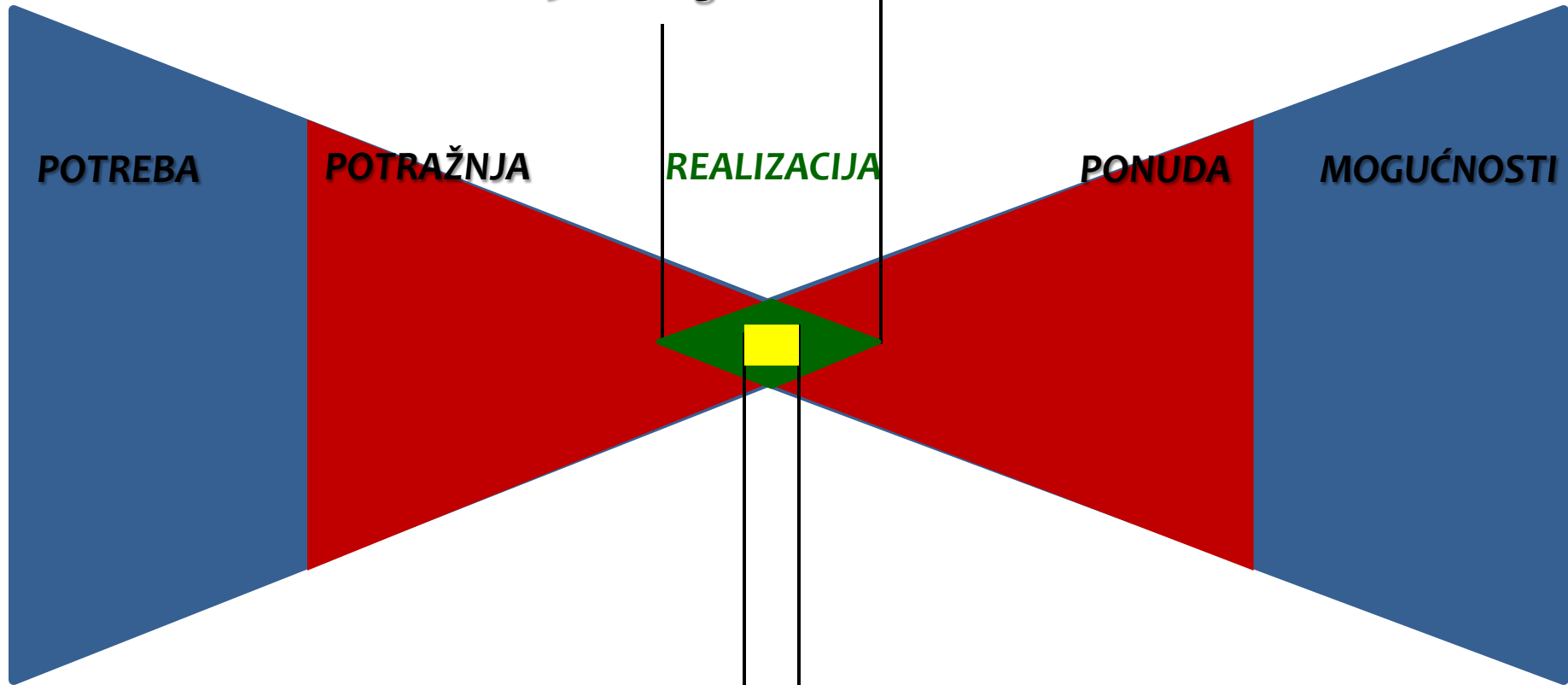
Skupa organizacija mreže ekspozitura

Loša iskustva sa poljoprivrednim kreditima

REALIZACIJA

Pretpostavka makroekonomske stabilnosti

**Ukupan portfolio oko 60.000 kredita
25.000 kratkoročnih
5.000 dugoročnih**

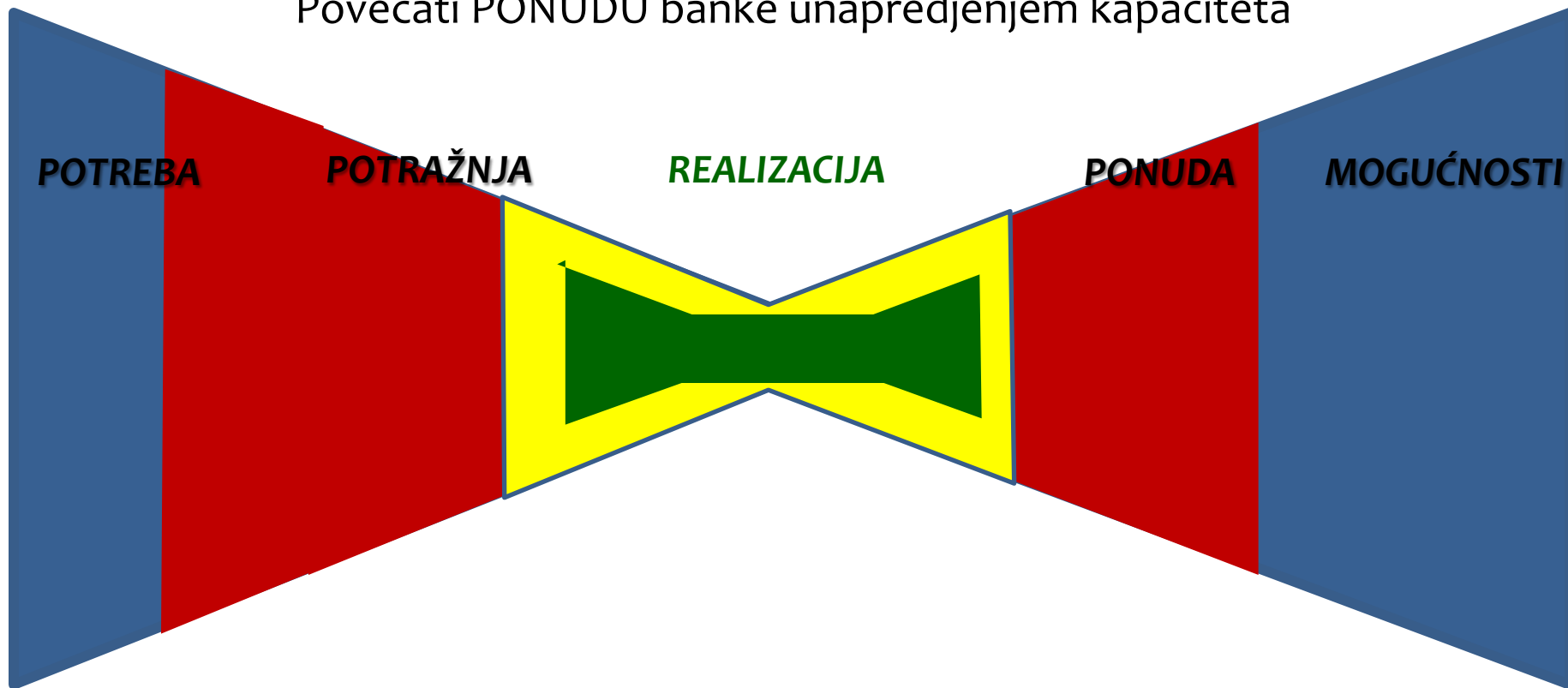

**7.332 kratkoročnih prosečno 291 hiljada dinara
874 dugorocna, prosečno 27 hiljada eura
Ukupno plasmana oko 45 miliona Eura
Ukupna subvencija oko 11 miliona Eura**

Smanjiti POTREBU poljoprivrednika na način da će se
investirati i povećati potražnja

Istražiti nove MOGUĆNOSTI dobijanja sredstava

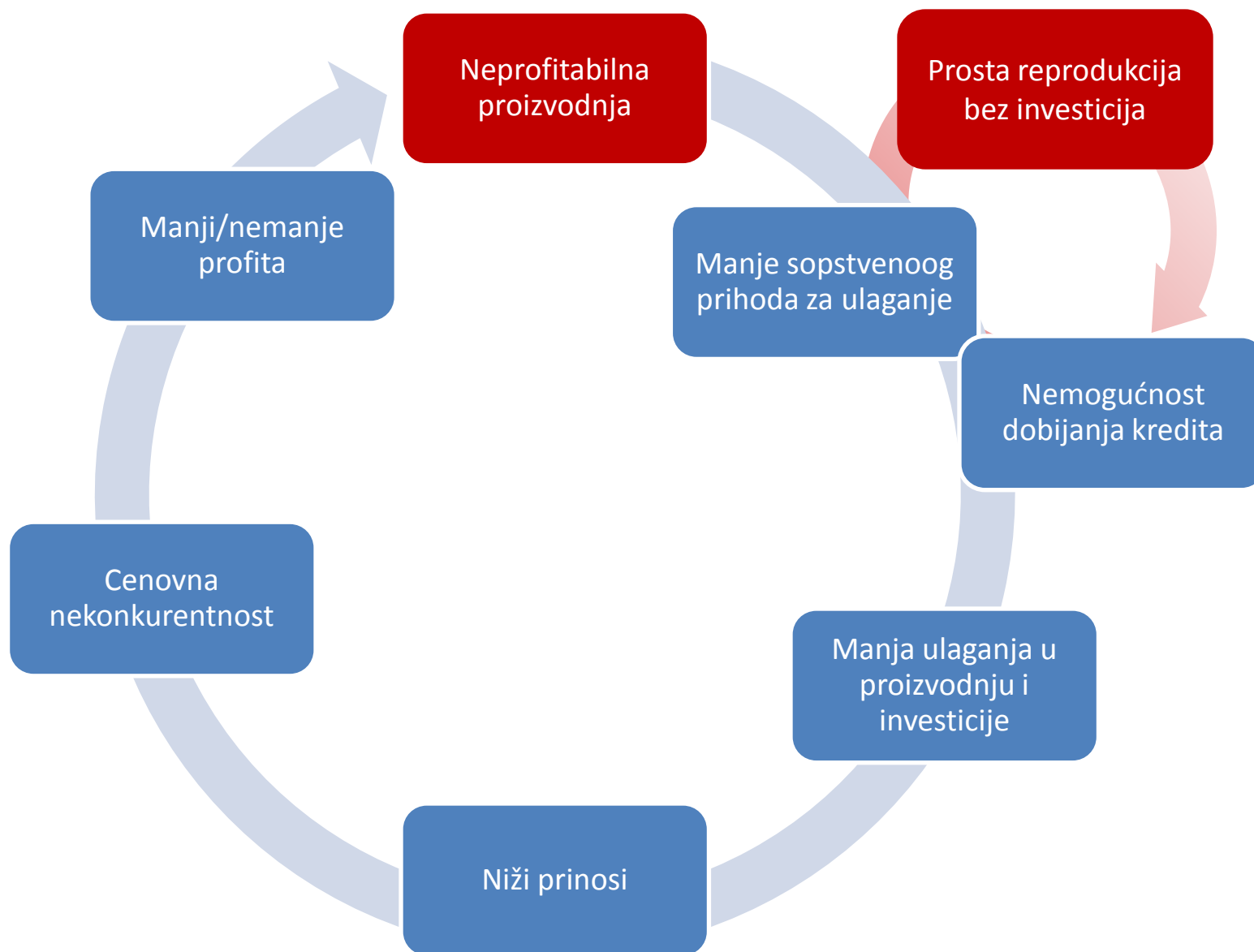
Povećati PONUDU banke unapredjenjem kapaciteta

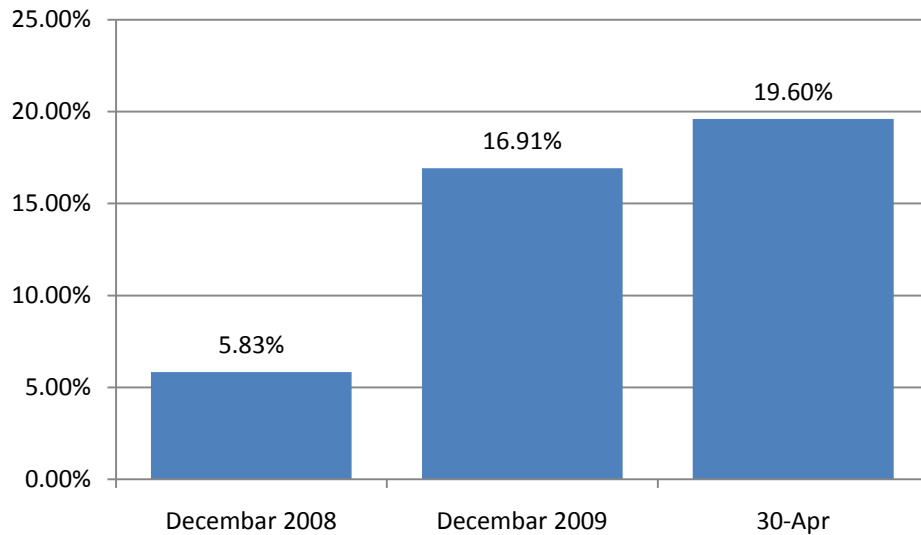
Subvenciju usmeriti ka ribnim kreditima, koji ne bi
bili finasirani bez subvencije

Rezultat povećati REALIZACIJU

Šta su uzroci a šta posledice ovakvog stanja

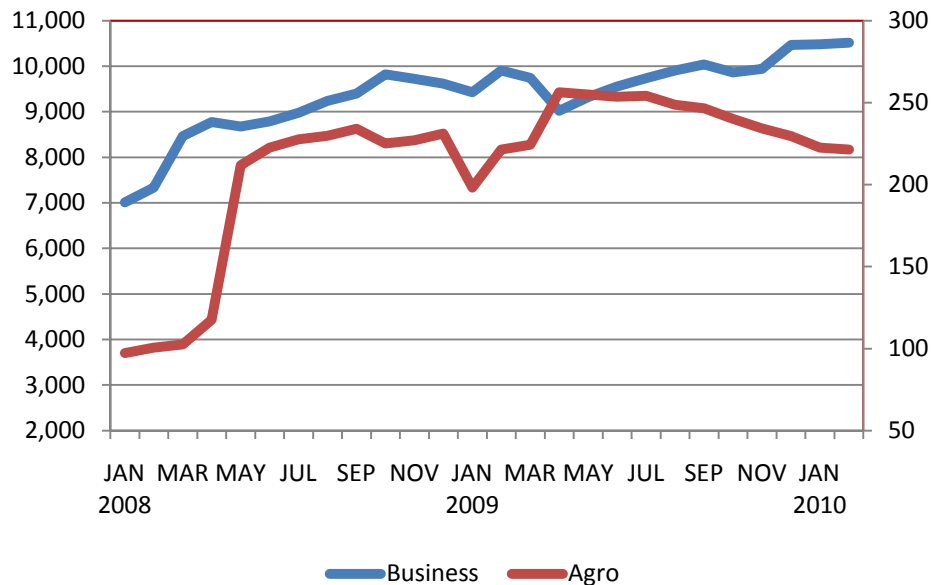
Docnja od 90 dana na agro kredite

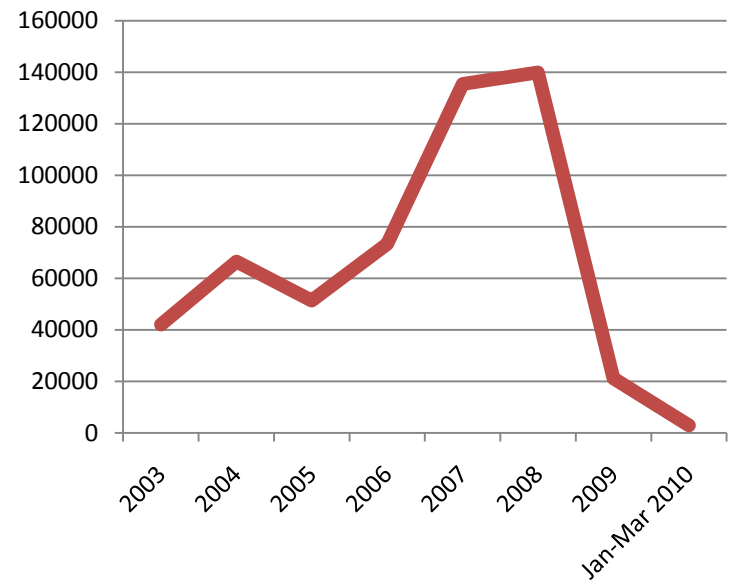
Banka ne može da finansira neprofitabilne proizvodnje i neprofitabilne proizvođače

A danas veliki deo proizvođača i proizvodnji je takav + postoje brojna loša iskustva

Ukupan portfolio agro kredita

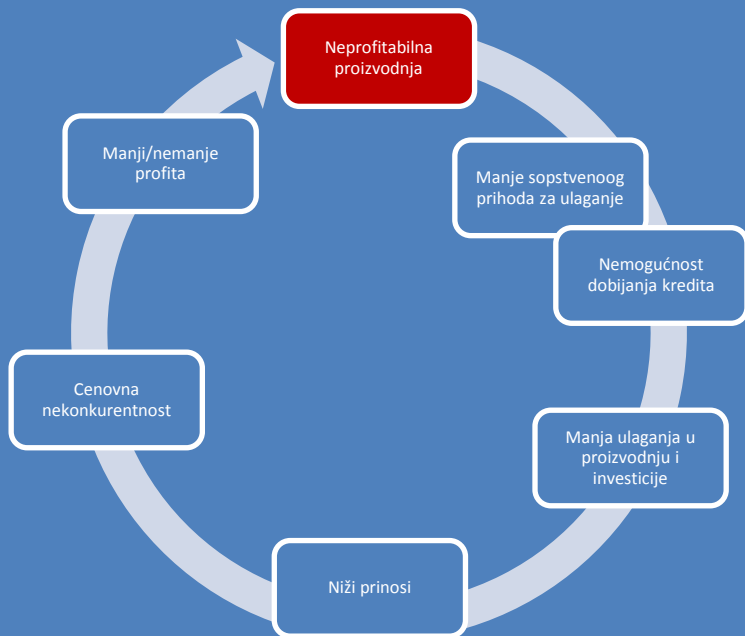

Uvoz traktora 2003-2010 u 000 USD

Ovaj lanac se mora prekinuti što je moguće pre

Agrarni budžet se treba iskoristiti za to

- Velika odgovornost budžeta za razbijanje ovog lanaca
 - cene iz 2007 se neće desiti sledećih dvadesetak godina
 - to su jedine “sigurne” pare
- Gde intervenisati sa skromnim sredstvima a da se ima najveći i dugoročan ekonomski efekat i delimičan socijalni efekat?
 - Razgraničiti socijlanu od ekonomske politike
 - Pospešivati investicije kroz targetirane programe
 - Graditi kreditno tržište

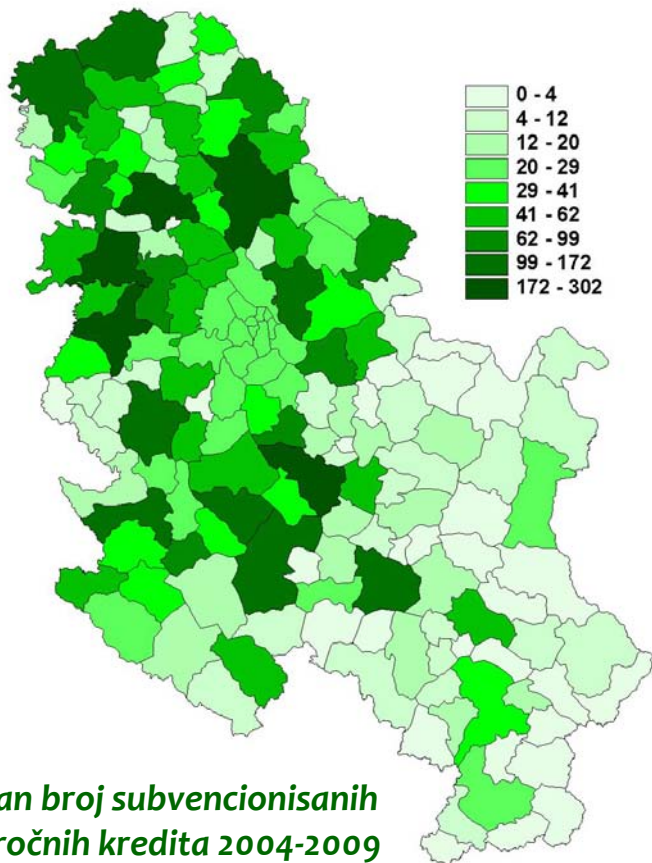
1. Jasnim merama odvojiti ekonomsku od socijalne politike

Zbog dubine siromaštva

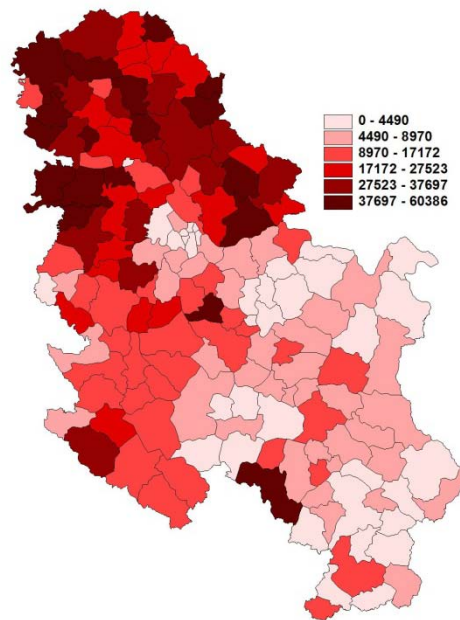
Istraživanje UNDP ukazuje da je svaki drugi poljoprivrednik koji se isključivo bavi poljoprivredom živi ispod linije siromaštva

Kategorija	Srbija
% ruralnog stanovništva ispod linije gladi	38.7
Ne poljoprivrednih	33.67
Mix	30.54
Čistih poljoprivrednika	53.44

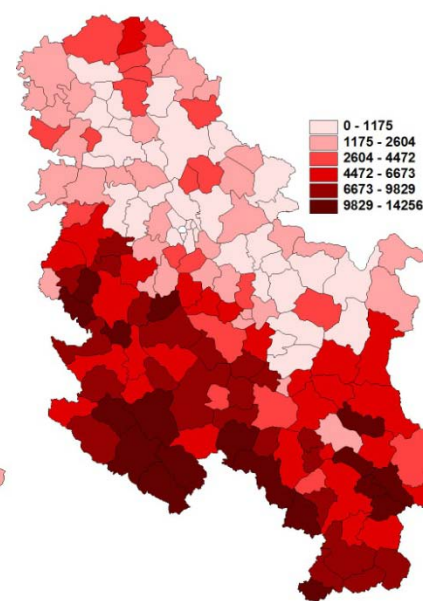
Zbog regionalne nejednakosti

Ukupna investiciona podrška (kredi i ruralni razvoj) 2004 – 2006

Ukupna podrška nekomercijalnim gazdinstvima po gazdinstvu (2006)

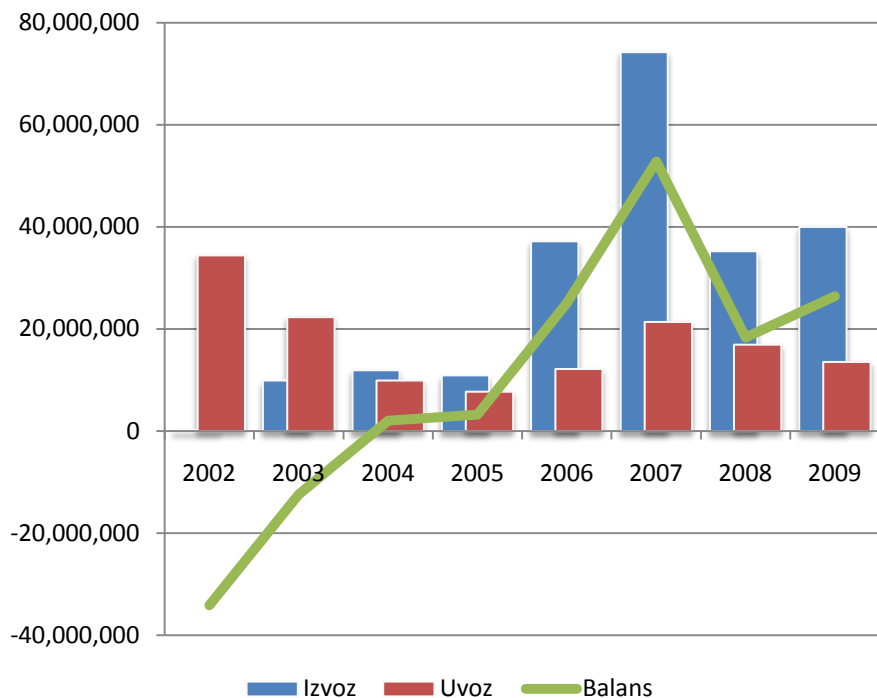

2. Pospešivanje investicija kroz targetirane programe

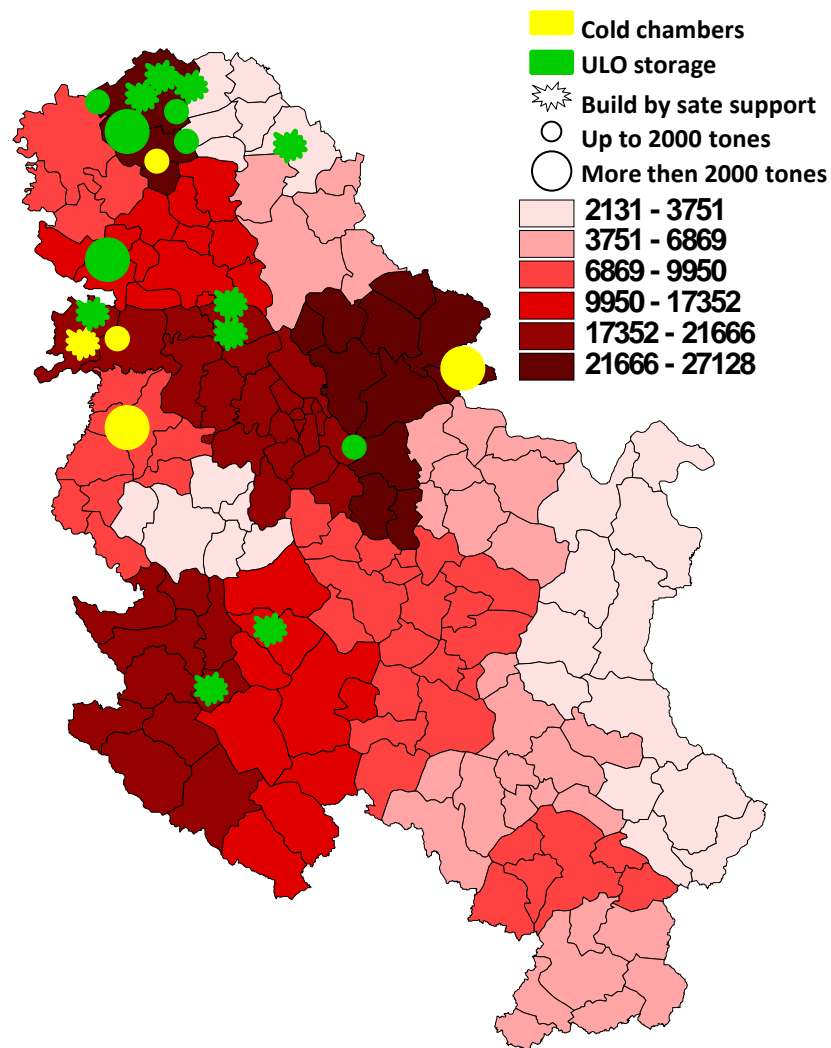
Primer: Jabuka

Mogući primeri: gotovo svi preradni i skladišni kapaciteti za voće i povrće, proizvodni za mleko...

Spoljna trgovina svežim jabukama u periodu 2002-2009

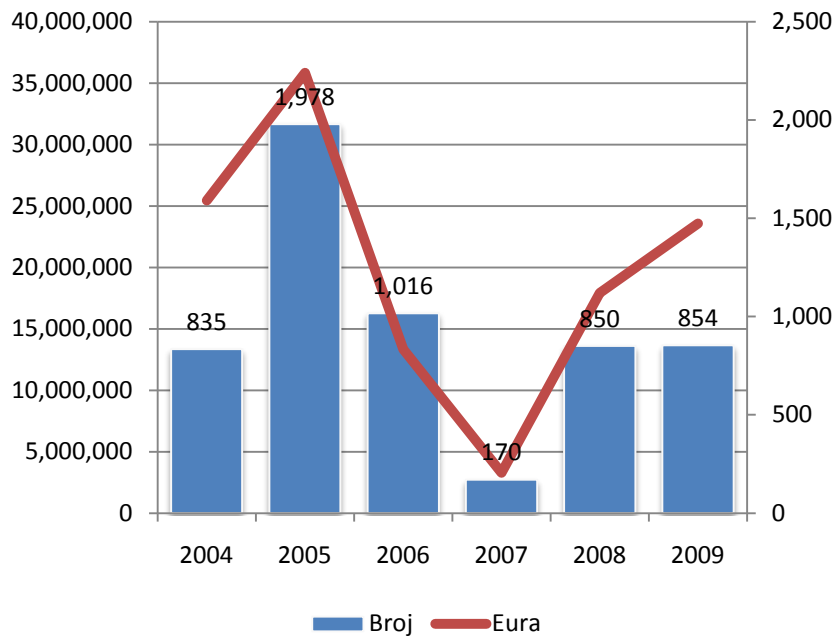
Distribucija proizvodnje i skladišnih kapaciteta za jabuku u Srbiji 2009 godine

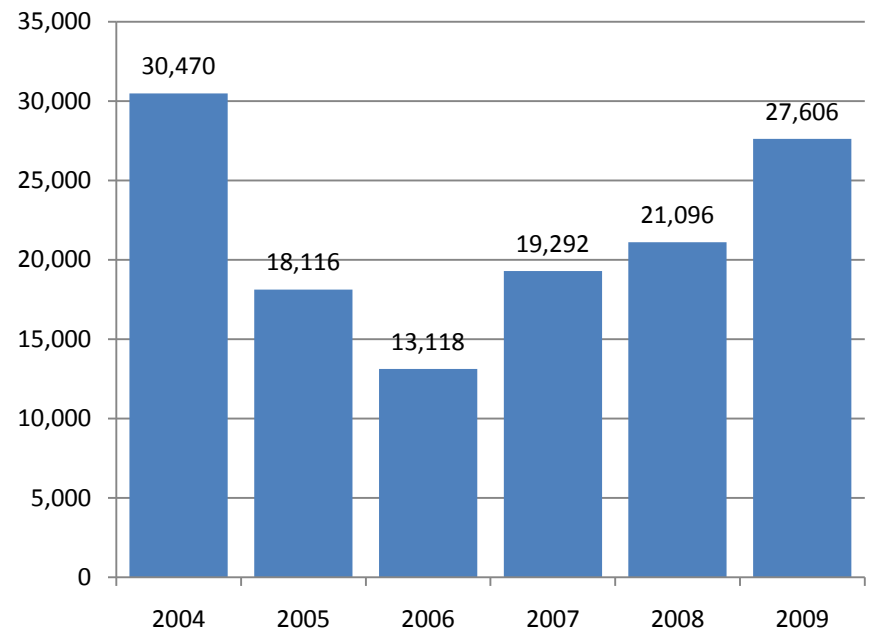
3. Nastaviti graditi kreditno tržište

- Već dve godine se u kreditni fond ne stavljaju pare ... a trebale bi
- Značajno smanjenjivanje kratkoročnih i dugoročnih kredita, ali i povćanje prosečne vrednosti

Broj i ukupna vrednost dugoročnih subvencionisanih kredita od početka do danas

Prosečna vrednost dugoročnih subvencionisanih kredita od početka do danas

Iskustvo drugih zemalja pokazuju da je ovo period koji je ključan za definisanje buduće konkurentnosti po ulasku u EU

Nivo investicija određuje sadašnju a naročito buduću profitabilnost sektora